

Al Fârâbi, grand philosophe arabe duquel Maimonide s'est inspiré.

Le psychisme humain selon Maimonide

Une unité profonde

Dans les Huit chapitres, Maimonide réfléchit à la notion de psychisme.

Pour lui, il y a unité profonde entre toutes les facultés qui le composent, ce qui permet d'espérer arriver un jour à l'harmonie.

פרק א'

דע, כי נפש האדם נפש אחת, ולה פעולות רבות חלוקות, ייקראו קצת הפעולות ההן 'נפשות'. וייחשב בעבור זה, שיש לאדם נפשות רבות, כמו שחושבים הרופאים, עד שפתח ראש הרופאים ואמר, שהנפשות שלוש: טבעית, וחיונית, ונפשית...

ואתה יודע, שתקון המידות אמנם הוא ריפוי הנפש וכוחותיה. וכמו שהרופא אשר ירפא הגופות, צריך שידע תחילה הגוף אשר ירפאהו בכללו, וחלקי הגוף מהם, רצוני לומר: גוף האדם, וצריך שידע אלו דברים יחלוהו, וירוחק מהם, ואלו דברים יבריאוהו, ויכוון אליהם - כן אשר ירפא הנפש וירצה לתקן המדות, צריך שידע נפש האדם בכללה ובחלקיה, ומה יחלה אותה, ומה יבריאה.

...

ודע, שזאת הנפש האחת, אשר קדם סיפור כוחותיה, או חלקיה, היא כחומר, והשכל לה צורה. ואם לא תיקנה לה הצורה - תהיה מציאות ההכנה שבה לקיבול הצורה ההיא לבטלה, וכאילו היא מציאות הבל. והוא אומר: "גם בלא דעת נפש לא טוב", רצוני לומר, שמציאות נפש שלא תיקנה לה צורה, אלא תהיה נפש בלא דעת - לא טוב.

פרק ד

"כל השם ארחותיו - זוכה ורואה בישועתו שלהקב"ה, שנאמר: 'ושם דרך אראנו בישע אלהים', אל תקרי: ושם דרך, אלא: ושם דרך"

פרק ה

... וזה הוא אשר דרש ממנו יתעלה שנכוון אליו, באומר: (דברים ו, ה) "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך", רצוני לומר: בכל חלקי נפשך, שתשים

תכלית כל חלק ממנה תכלית אחת, והיא: לאהבה את ה'. וכבר זרזו הנביאים עליהם השלום גם כן על זה הענין, ואמרו: (משלי ג, ו) "בכל דרכיך דעהו"

Chapitre 1

Sache que le psychisme de l'homme constitue une unité, qui a plusieurs domaines d'activités. Certaines de ces activités sont appelées « âmes », ce qui amène à penser que l'homme aurait plusieurs « âmes » comme le pensent certains médecins. Au point où le maître des médecins disait que l'homme est composé de trois « âmes » : végétative, vivante et intellectuelle...

Sache que l'ajustement des traits de caractère constitue la guérison du psychisme et de ses facultés. De la même façon que le médecin doit connaître le corps de façon générale et particulière ainsi que ce qui le rend malade et le guérit, celui qui voudrait guérir le psychisme et ajuster son caractère doit connaître le psychisme humain de façon générale et particulière ainsi que ce qui le rend malade et le guérit.

...

Sache que ce psychisme dont nous avons mentionné les facultés est comparable à la matière, dont l'intellect serait la forme. Si l'intellect n'agit pas sur le psychisme, la disposition du psychisme à accueillir l'intellect sera restée vaine. C'est ce qu'enseigne le verset des Proverbes : « Sans intellect, le psychisme n'est pas bon ».

Chapitre 4

Toute personne qui évalue sa façon de vivre a le mérite de voir le secours divin, comme il est dit : « Celui qui dispose son chemin, je le verrai avec le secours divin ». Il faut comprendre ici « celui qui dispose » - ce lui qui évalue.

Chapitre 5

... C'est ce à quoi que Dieu nous a demandé d'être attentifs dans le verset : « *Tu aimeras l'Eternel ton Dieu de tout ton cœur, de toute ton âme...* », c'est-à-dire : que toutes les composantes de ton âme soient tournés vers un unique objectif, aimer l'Eternel.

Les Prophètes ont également souligné ce sujet : « *Connais-Le dans tous tes chemins, Lui rectifiera tes sentiers* ».